

אתר 52 רמת אביב א' – הנחיות לפיתוח

שכונת רמת א' מתאפיינת ברצפים פתוחים של שטחים ירוקים וגינות המאפשרים קיום של מגוון אורגניזמים אשר חלקם אינם מצויים בחלקים אחרים של העיר וחלקם הנם מינים ייחודיים ברמה הלאומית, הבולט שבהם הוא קיפוד החולות המוגדר כמין רגיש שעתידו בסכנה (VU). לצורך שימור הייחוד והאיכויות האקולוגיות של השכונה יש לשלב במסגרת התכנון עקרונות של פיתוח ירוק הנותנים משקל לערכי הטבע המקומיים ומציבים אותם ברמה שווה לכלל השרותים ושימושי הקרקע הנדרשים לתושבים בסביבה העירונית. להלן פירוט עקרונות והנחיות לשילוב בתכנון והפיתוח העתידי:

חשיבות האתר

(רשימת מגוון ביולוגי מוצגת בסוף המסמך)

- אזור מחייה ומרכז פעילות של קיפוד החולות - מין אדום בסכנת הכחדה
- אתר קינון של ינשוף עצים
- פעילות ציפורי שיר
- מגוון צמחי בר 91 מינים תועדו בסקרים ברחבי השכונה
- פעילות זוחלים וחרקים בשטחים הירוקים.

היבטים תכנוניים

- חשיבות עליונה ליצירת קישורים ורצפים ירוקים - נקודת המפתח בכל פיתוח עתידי. ללא קישור וחיבור יקרוסו האוכלוסיות המקומיות ומגוון המינים יפחת.
- זיהוי ומיפוי הקישורים הקיימים במסגרת התכנון – שימור הצירים החשובים, ניתוח קישוריות השטח ביחס לפיתוח המוצע וזיהוי של חסמים בהם נדרשת הגדלת הקישוריות ע"י יצירת חיבורים. הניתוח צריך להתקיים בכל רמות התכנון למן תב"ע לשכונה או מתחם ועד לרמת המבנה הבודד. בכל רמה יש להתייחס לשיקולים הרלוונטים - כמו מרחק בין תשתיות, רוחב צירים, מעברים נקודתיים וכו'.
- שמירת הרציפות והקישוריות בן השטחים הירוקים, רצועות לינאריות וגנים גדולים.
- יצירת רצועות ירוקות של שיחים רב שנתיים לאורך ובצמוד למדרכות ותשתיות שונות גם ברחובות הראשיים בהיקף התכנית.
- תכנון הבינוי והפיתוח באופן שיותיר במגרשים רצועות וחגורות ירוקות של שיחים בהיקף המגרשים המקשורים זה לזה ומובילים לשטחים ציבוריים ירוקים.
- הימנעות מחניות עיליות הדורשות שטח רב בו לא ניתן לבצע גינון אפקטיבי. במידה ויש צורך בחניונים מומלץ מחת לבינוי הקיים. במידה ומתוכנן חניון תת קרקעי מתחת לשטח מגוון במגרש יש לשקם את השטח ע"י יצירת סבך שיחייה.
- מיקום תשתיות עירוניות כגון: קווי חשמל, ביוב, תאורה וכד' באופן שאינו יצר קיטוע וחסמה של צירים ירוקים ואזורי פעילות ומעבר של אורגניזמים
- השארת חלקים חשוכים בגינות ובחורשות לצורך פעילות בעלי חיים.

- שימוש בתאורה אקולוגית ככל האפשר בשטחים ירוקים – גופי תאורה בעלי פיזור מוגבל.

שמירה טיפוח וממשק של ערכי טבע קיימים:

- מניעת ריסוס וכיסוח בשטחים לא מגוננים – מתן אפשרות להתפתחות צמחיית בור חד שנתית המהווה את שיחור מזון ומיסתור לזוחלים, חרקים, ציפורים ויונקים.
- שמירת מאפייני הסבך הקיים הכולל גדרות חיות, ריכוזי שיחיים, רצועות גינון.
- הימנעות מקיטוע וחסימה של שטחים ירוקים ע"י שימוש בגדרות בלתי עבירות. רצוי שלא לגדר בין הבתים או לחלופים לעשות שימוש בגדר המאפשרת מעבר תחתיה.
- במקומות בהם נדרשת הפרדה קשיחה ומסאיבית (קירות תמך) ניתן לתכנן מעברים קטנים (צינור) מתחת לתשתיות לצורך מעבר קיפודים וזוחלים.
- ממשק אוכלוסיית חתולי הבית- עיקור
- שימור קיני עורבים נטושים על עצים. אלו משמשים את אוכלוסיית ינשופי העצים המקננת בשכונה.
- ניטור פעילות הקיפודים וגיבוש ממשק לשימור האוכלוסייה.
- זריעת מיני בר מקומיים
- יצירה ועיבוי של סבך השיחים שיהווה מסתור לאוכלוסיית הקיפודים
- שימוש בשיחים רב שנתיים לגדרות חיות .

מצאי אקולוגי

להלן פירוט מיני האורגניזמים שנצפו בשכונה. מקור הנתונים : סקר טבע עירוני 2012, פורום תושבים למען טבע עירוני ואיכות הסביבה בתל אביב – יפו.

צמחים

שם המין	סטאטוס	שם המין	סטאטוס
אזנב מצוי		טופח נאה	
אמיר קוצני		ילקוט הרועים	
אמיתה קייצית		כוכבית מצויה	
אספסת איטלקית	אדום	כליינית מצויה	
אספסת הכתרים		כנפה חרוקה	
אספסת מצויה		כף אווז האשפות	
אספסת משזרת		כף אוז האשפות	
אספסת עדשתית		כרובלת מצויה	
אספסת קטועה		כרוב החוף	
אספרג ארך עלים		לוטוס מצוי	
אספרגולת השדה		לועית ארוכת גביע	
ארבע כנפות מצויות		לופית מצויה	

	לחך אזמלני		ארכובית הציפורים
	לחך מצוי		ארכובית שבטבטית
	לחך סגלגל		ארנריה מצויה
פולש	לנטנה ססגונית		בוצין מפורץ
	לפתית מצויה		בקיה ארץ ישראלית
	לשון פר מגובבת		בקיה צרפתית
	מסוריים מצויים		בקיה שעירה
	מעוג כרתי		ברומית המטאטא
	מקור חסידה מפוצל		ברומית ספרדית
	מרגנית השדה		ברוניקה לבנה
	מרור הגינות		ברוניקה מבריקה
	מרקולית מצויה		גדילן מצוי
	משערת זהובה		גזיר דק עלים
	נזמית לבנה		גזיר המפרקים
	נזמית לופתת		גרניון גזור
	ניסנית דו קרנית		גרניון רך
	ניסנית זיפנית		דבקה זיפנית
אנדמי	ניסנית שיכנית		דבקות החומות
	סביון אביבי		דבשה חרוצה
	סולנום שעיר		דגנין מצוי
	סיסנית הגינות		דרכנית מקופחת
	סיסנית הגינות		הגה מצוי
	סלק מצוי		זון אשון
	עולש מצוי	אנדמי	זמזומית מצויה
	פרג זיפני		זנב שועל מצוי
	פריינית שרועה		חלבולב השמש
	קוטב מצוי		חלבולב מצוי
	קורטום דק		חלמית מצויה
	קייצת מסלסלת		חלמית קטנת פרחים
	רב פרי בשרני		חמצץ נטוי
	שיבולת שועל נפוצה		חמצץ קטן
	שעורת העכבר		חסת המצפן
	תלתן לביד		חרדל לבן
			חרצית עטורה

ציפורים

שם המין	סטאטוס	שם המין	סטאטוס
אנפית בקר	LC	קיכלי רונן	סטאטוס
לבנית קטנה	LC	שחרור	LC
מגלן חום	LC	סבכי שחור כיפה	DD
עגור אפור	DD	סבכי חורש	DD
עורב אפור	LC	סבכי טוחנים	LC
צוצלת	LC	סבכי שחור ראש	LC

	סבכי שחור גרון	LC	נץ מצוי
	סבכי רונן	LC	בז מצוי
LC	פשוש	CR	שחף צהוב רגל
LC	שיחנית קטנה		יונת הבית
	עלווית אפורה	LC	תור צווארון
	עלווית ירוקה	NT	תור מצוי
LC	עלווית לבנת בטן	LC	ינשוף עצים
	עלווית חורף	LC	סיס חומות
LC	חטפית אפורה	NT	דוכיפת
	חטפית שחורת עורף	LC	שלדג לבן חזה
	חטפית לבנית עורף	VU	שרשקרק מצוי
	חטפית טורקית	LC	נקר סורי
LC	ירגזי מצוי	LC	כוכית גדות
	חנקן נובי	KC	סנונית רפתות
LC	צופית	LC	סנונית מערות
LC	עורבני		פיפיון עצים
LC	קאק	NT	נחליאלי לבן
	זרזיר מצוי	CR	נחליאלי צהוב
LC	דרור הבית		נחליאלי אפור
LC	דרור ספרדי	LC	בלבול
	פרוש מצוי		אדום חזה
NT	חוחית		זמיר הירדן
LC	ירקון		כחול חזה
DD	בזבז אירופי		חכלילית סלעים
פולש	דררה מצויה		חכלילית עצים
פולש	תוכי נזירי		חורפי
פולש	מאיינה מצויה	פולש	זרזיר בורומזי

יונקים

שם המין	סטטוס
קיפוד מצוי	LC
קיפוד חולות	VU
עטלף פירות	LC
עכבר מצוי	LC
חולד	LC
חולדה מצויה	LC
חולדת החוף	LC
חדף זעיר?	NT

זוחלים

סיכוי לנוכחות המין	דירוג ספר אדום	מין
גבוה	VU - עתידו בסכנה	צב יבשה מצוי
גבוה	LC - לא בסיכון	זיקית ים-תיכונית
גבוה	LC - לא בסיכון	חרדון מצוי צפוני
נמוך	LC - לא בסיכון	לטאה זרזזה
גבוה	LC - לא בסיכון	שממית בתים
גבוה	LC - לא בסיכון	מניפנית מצויה
נמוך	LC - לא בסיכון	שממית עצים
גבוה	LC - לא בסיכון	חומט גמד
גבוה	LC - לא בסיכון	חומט פסים
בינוני	LC - לא בסיכון	נחושית עינונית
בינוני	LC - לא בסיכון	נחשיל מצוי
בינוני	LC - לא בסיכון	חנק
בינוני	LC - לא בסיכון	שלון טלוא ראש
בינוני	LC - לא בסיכון	שחור ראש
גבוה	LC - לא בסיכון	זעמן זיתני
גבוה	LC - לא בסיכון	זעמן שחור
גבוה	LC - לא בסיכון	זעמן מטבעות
נמוך	NT - בסיכון נמוך	נחש מים
בינוני	LC - לא בסיכון	עין חתול חברבר
נמוך	LC - לא בסיכון	ארבע-קו מובהק
נמוך	LC - לא בסיכון	תלום-קשקשים מצוי
נמוך	VU - עתידו בסכנה	מחרוזן "האוכפים"
גבוה	LC - לא בסיכון	צפע מצוי